

Wykład 9

Aksjologia pedagogiczna. Oddziaływania wychowawcze w klasie szkolnej – podstawy teorii wychowania

Struktura procesu wychowawczego.
Cztery klasy wpływów (metod) wychowawczych.
Grupowe metody wychowania.
Projektowanie sytuacji wychowawczych.

Aksjologia (gr. *axios* - mający wartość, wartościowy, *cenny*, *godny* + *logos* - nauka) to nauka o wartościach, nazywana także filozofią wartości i/lub ogólną teorią wartości, dociekająca istoty moralnego zachowania i piękna oraz podejmująca próby ustalenia, jakie postępowanie jest dobre, a jakie jest jego przeciwieństwem.

Wartość to podstawowa kategoria aksjologii, oznaczająca wszystko, co cenne i godne pożądania, co stanowi cel ciężarów ludzkich, co uważane jest za waż-ne oraz sprzyjające i w ten sposób urzeczywistniane.

Etyka (gr. *ethikós* – zwyczajowy, od *ethos* – obyczaj, *zwyczaj*) - jest teorią moralności, niekiedy oznacza również zespół norm i ocen moralnych i/lub określony system etyczny charakteryzujący daną społeczność, i w takim wypadku bywa utożsamiana z moralnością.

Źródło:
Ostrowska U., Aksjologiczne podstawy wychowania, w: B. Śliwowski (red.), Pedagogika, T. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392–414.

Przedmiot aksjologii - obejmuje problemy dotyczące wartości w aspekcie:

teoretycznym	systematyzującym i postulatycznym	kulturowym
<ul style="list-style-type: none"> Analiza natury wartości, czym jest wartość, jaki ma charakter; Dociekanie źródeł mechanizmów postawiania wartości. 	<ul style="list-style-type: none"> Podstawy i kryteria wartościowania; Klasyfikacja wartości, podział na typy, rodzaje, kryteria tego podziału; Budowanie hierarchii wartości, ustalanie wartości najwyższej; Sposoby poznawania i realizowania wartości; Relacje wartości z innymi bytami. 	<p>Społeczne funkcjonowanie wartości; W danej epoce historycznej; W zbiorowości społecznej W kulturze.</p>

Źródło:
Ostrowska U., Aksjologiczne podstawy wychowania, w: B. Śliwowski (red.), Pedagogika, T. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392–414.

Wrażliwość aksjologiczna to zdolność człowieka do wartościowania wrażeń pochodzących ze świata zewnętrznego lub/i ze świata wewnętrznego organizmu oraz do internalizowania systemu wartości i ich hierarchii jako podstawy postępowania podmiotu.

POZIOMY OSOBOWEJ WRAŻLIWOŚCI AKSJOLOGICZNEJ:

1. Brak wrażliwości aksjologicznej – atrofia aksjologiczna (zanik wrażliwości aksjologicznej);

2. Wrażliwość aksjologiczna zawężona/ zaniżona/ częściowa (nieadekwatna do sytuacji);

3. Właściwa wrażliwość aksjologiczna (adekwatna, stosowna do okoliczności):

a. Podwyższona wrażliwość aksjologiczna (jest uzasadniona, jeśli sytuacja takiej wymaga);

4. Nadwrażliwość aksjologiczna (przesadna wrażliwość aksjologiczna, wynaturzona, „ponad miarę”).

Źródło: Ostrowska U., Aksjologiczne podstawy wychowania, w: B. Śliwerski (red.), Pedagogika, T. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392–414.

Przesłanki konstytutywne tworzenia aksjologicznych podstaw wychowania

Stan wiedzy o człowieku; Kondycja moralna humanitatis, tendencje w rozwoju kultury i cywilizacji, filozoficzne i/lub religijne koncepcje człowieka	Stan wiedzy o wartościach i sposobach ich odkrywania/ rozpoznawania/ rozumienia/ uznawania/ urzeczywistniania/ akceptowania/ wzbogacania/ tworzenia wartości	Stan wiedzy o możliwościach/ sposobach funkcjonowania wartości w przestrzeni wychowawczej/ edukacyjnej i wprowadzania wychowanków w życie w wartościowe
---	---	---

Źródło: Ostrowska U., Aksjologiczne podstawy wychowania, w: B. Śliwerski (red.), Pedagogika, T. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392–414.

Hierarchiczna struktura etapów nabywania kompetencji aksjologicznych w wychowaniu

				tworzenie wartości
			urzeczywistnianie wartości	wymaga aktywności twórczej, uzdolnień, talentu, przekraczania stereotypów
		uznawanie/ akceptowanie wartości	wymaga konsekwencji w zakresie przyjętych zobowiązań w świecie wartości	
	rozumienie wartości	wymaga umiejętności przyjmowania wartości jako własnych, interioryzacja		
odkrywanie/ rozpoznawanie wartości	wymaga wiedzy o wartościach, zdolności logicznego myślenia			
wymaga zdolności rozpoznawania dobra i zła, dostrzegania tego, cenne				

Źródło: Ostrowska U., Aksjologiczne podstawy wychowania, w: B. Śliwerski (red.), Pedagogika, T. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392–414.

STRUKTURA PROCESU WYCHOWAWCZEGO

CELE wychowawcy → **SYTUACJE** wychowawcze (doświadczenia) → **CECHY** osobowości wychowanka

Źródło:
Gurycka A., O sztuce wychowania, CODN, Warszawa 1997, s. 29-61.

Cztery klasy wpływów wychowawczych i towarzyszące im mechanizmy psychologiczne:

PODAWANIE WZORÓW

→ naśladownictwo, modelowanie;

PROWOKACJA (presja) SYTUACYJNA

→ uczenie się przez wgląd;

TRENING

→ uczenie się przez powtarzanie;

NADAWANIE ZNACZENIA FAKTOM, ZJAWISKOM, EMOCJOM, WARTOŚCIOM

→ interioryzacja;

Źródło:
Gurycka A., O sztuce wychowania, CODN, Warszawa 1997, s. 29-61.

GRUPOWE METODY WYCHOWANIA (wg K. Konarzewskiego)

- metoda kształtowania odniesienia porównawczego;
- metoda nacisku grupowego;
- metoda kształtowania systemu ról i norm grupowych;
- metoda kształtowania grupowych wzorów życia.

Źródło:
Konarzewski K., Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych, PWN, Warszawa 1987, ss. 5-9, 20-21, 245-277.

Literatura do wykładu 9:

Aksjologia pedagogiczna. Oddziaływanie wychowawcze w klasie szkolnej – podstawy teorii wychowania

1. Gurycka A., *O sztuce wychowania*, CODN, Warszawa 1997, ss. 29-61.
2. Konarzewski K., *Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych*, PWN, Warszawa 1987, ss. 5-9, 20-21, 245-277.
3. Ostrowska U., *Aksjologiczne podstawy wychowania*, w: B. Śliwerski (red.), *Pedagogika*, T. 1, GWP, Gdańsk 2006, ss. 392-414.
